

Don Bosco

VLAANDEREN

nr. 4 | jul. - aug. 2020 | 124ste jaargang | tweemaandelijks tijdschrift voor de beweging rond Don Bosco | kantoor van afgifte: 3000 Leuven mail | P209042

Een buitengewone zomer!

WAT HEB JIJ
GEPLAND IN JULI
EN AUGUSTUS?

ÉÉN GOD
EN VELE
GODSBEELDEN

"HET OPVOEDINGS-
PROJECT WAS
ECHT VOELBAAR!"

Redactie & lay-out

Sarah Verschelde
Don Bosco Media
Don Boscolaan 15
3051 Oud-Heverlee
dbmedia@donbosco.be

Redactieraad

Bart Decancq
Adriaan De Cooman
Pascale Laevens
Simon Nongrum
Bram Reekmans
Jurgen Renders
Laurens Vanderbrugghen
Firmin Vanspauwen

Adreswijziging

Don Bosco Vlaanderen
Fr. Gaystraat 129
1150 Brussel
centrale.propaganda@donbosco.be

Verantwoordelijke uitgever

Wilfried Wambeke, provinciaal
Fr. Gaystraat 129
1150 Brussel
wilfried.wambeke@donbosco.be

Drukkerij

Drukkerij Van der Poorten nv
3010 Leuven
100% klimaatneutrale drukkerij

De bijdragen verschijnen onder de verantwoordelijkheid van de auteur.

Uw persoonlijke gegevens zijn voor u ter inzage. Ze worden nooit aan derden doorgegeven en dienen enkel voor de verzending van Don Bosco Vlaanderen.

In Vlaanderen:
www.donbosco.be
www.kerknet.be/organisatie/zusters-van-don-bosco

In de wereld:
www.sdb.org
www.cgfmanet.org

Don Bosco Vlaanderen is een gratis blad. Giften zijn daarom steeds welkom op het onderstaande adres en rekening-nummer, met vermelding van 'Don Bosco Vlaanderen':

Don Bosco Centrale vzw
Fr. Gaystraat 129
1150 Brussel
Tel. 02 771 21 00
IBAN: BE27 4272 1008 4573
BIC: KREDBEBB

De coverfoto is genomen voor de coronamaatregelen.

Zich laten raken ...

door Bart Decancq

De jaren en de expansie hadden de originele aanpak van Don Bosco wat overwoekerd en in een brief vanuit Rome grijpt hij in 1884 terug naar de opvoedingsstijl die hij met jongeren voor ogen had. In die assiserende stijl ligt de kern van zijn aanpak. Het gaat erom dat de opvoeder of leraar aanwezig is als persoon. Vanuit een zorg voor de ander laat hij zich dan ook raken door die jongere. Hij verschijnt als een persoon die positief betrokken is op jonge mensen en niet enkel als iemand die bepaalde vaardigheden en kennis belichaamt. Hij wordt voor een periode tochtgenoot op de soms hobbelige en moeilijke levensweg die een aantal jonge mensen moeten gaan. Vanuit het authentiek-zijn van de opvoeder worden jonge mensen aangesproken: je bent iemand! Het is een houding van ontvankelijkheid voor het onbepaalde dat we als mensen in ons dragen. Het gevoel van persoonlijke acceptatie en bevestiging maakt veel meer mogelijk; jonge mensen krijgen

vertrouwen, een gevoel van rust en veiligheid. Vanuit zijn authentiek-zijn zegt de opvoeder wat hij doet en doet hij ook wat hij zegt. Het is wel degelijk van belang dat men nabij is en dat een opvoeder vraagt naar de toestand van een zieke moeder, naar dat waar jongeren zich zorgen om maken. Jongeren leren niet van volwassenen waarmee ze geen band hebben. Deze vertrouwensband tussen jongeren en volwassenen is de humuslaag waarop groei mogelijk is, waarbij men bewust wordt van het vermogen om de problemen aan te pakken.

We weten intussen dat bij een positieve emotie veel meer hersencentra betrokken zijn dan bij negatieve emoties die zich vastzetten in het brein van jongeren. Door een geïnteresseerde, luisterende houding ontvangen ze groeikracht in hun ontwikkeling, krijgen ze kansen om te leren wat ze nog niet kunnen. Een blijvende uitdaging voor onze salesiaanse familie.

INHOUDE

2 ZICH LATEN RAKEN ...

4 WAT HEB JIJ GEPLAND IN JULI EN AUGUSTUS?

6 EEN BUITENGEWONE SPEELPLEINZOMER

8 ONDERWIJS NA CORONA: IEDEREEN OPNIEUW AAN BOORD!

BIJLAGE

10 "NAAST HEM ALS ROTS IN DE BRANDING STOND BOREL"

11 PREEK VAN DE BLOEMKOLEN

12 HET ENGAGEMENT VAN BESCHIKBAARHEID ...

15 ÉÉN GOD EN VELE GODSBEELDEN

16 TIJD VOOR SPELLETJES!

17 KIES-PIJN

18 MS-13, BARRIO 18 & COVID-19: EEN GEVAARLIJKE COCKTAIL VOOR KWETSBARE JONGEREN

20 "HET OPVOEDINGS-PROJECT WAS ECHT VOELBAAR"

22 IN MEMORIAM

24 CORONAASTJE

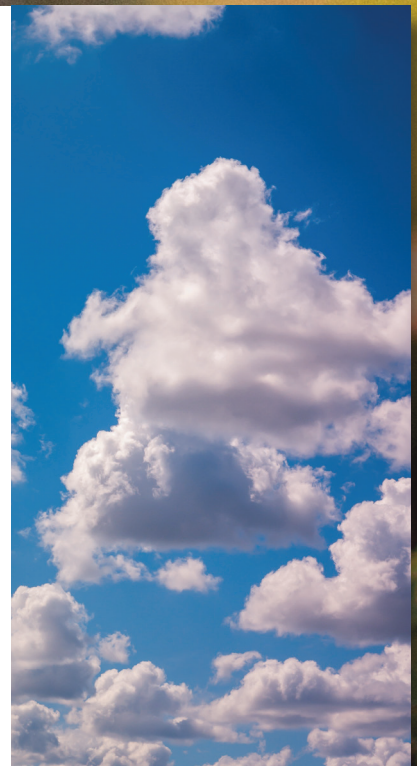

WAT HEB JIJ GEPLAND IN JULI EN AUGUSTUS?

Roel en Lies, beiden op rustpensioen na een carrière in het onderwijs

Na jarenlang reizen in en buiten Europa hadden we voor dit jaar drie doelstellingen. Gezien de huidige coronacrisis zijn onze drie dagen naar Normandië en een tweedaagse naar Zeeland afgelast. In het vooruitzicht van de griepperiode die elk jaar terugkeert en het nog steeds dreigende covid-19 virus, zien we het als risicopatiënten (Lies heeft diabetes, ikzelf heb problemen met mijn nier en mijn hart) ook niet meer zitten om voor een derde keer naar het weeshuis in Oeganda te reizen.

Dus wordt het een zomervakantie in eigen tuin. Ik ben sinds mijn prille jeugd een fervent amateur natuurfotograaf. Er hangen heel wat nestkastjes en er zijn diverse andere nestgelegenheden wat ons een vrij grote diversiteit aan vogels verschaft. Vogels, ook al een hobby sinds mijn jeugd. En in ons mooie Vlaanderen – wij wonen aan de poort van de Vlaamse Ardennen – zijn er de dagelijks variërende wolkenformaties als boeiend onderwerp voor een 'skyhunter' zoals ik mijzelf bestempel. Wij trekken er samen geregeld op uit in de omgeving. Bovendien hebben we ook nog onze kleinkinderen! Op voorwaarde dat we gezond mogen blijven en wat goed weer krijgen, wordt onze zomer 'thuisblijven' zeker geen tegenvaller ... want we vieren ook in beperkte familiekring ons 50 jaar huwelijk!

Tim, medewerker Jeugddienst Don Bosco

In juli ben ik te vinden op het speelplein 'Raccoon', een speelplein dat plaatsvindt op de schoolterreinen van Don Bosco Sint-Pieters-Woluwe. Daar ga ik vooral instaan voor de administratieve ondersteuning en het aansturen van de hoofdanimatorenploeg.

Daarnaast organiseer ik ook mee de Dag Van De Animator 2020, die dit jaar zal plaatsvinden op 30 juli. Dit is een dag waar alle animatoren die in Vlaanderen actief zijn in talloze jeugdwerken, bedankt worden. Het wordt ongetwijfeld een zomer om nooit te vergeten!

Lawrence, sdb

Dit jaar is de zomervakantie niet gemakkelijk te plannen. Het coronavirus heeft namelijk invloed op de plannen die ik had. Maar nu ben ik van plan om mijn zomervakantie door te brengen op het Don Boscospeelplein te Halle. Vorige zomer had ik de kans om deel uit te maken van de ploeg op het speelplein Don Bosco Oud-Heverlee. Het was heel leuk en tof. Ik kijk er naar uit om meer zo'n ervaringen mee te maken met de jongeren in Halle. Ik verlang ernaar om een heel leuk zomerkamp te beleven tussen de jongeren.

Sarah, stafmedewerkster Don Bosco Media

In deze zomermaanden heb ik eigenlijk nog niet zo veel gepland. Veel wat voor de coronacrisis op de planning stond, is nu uiteraard weggevalen, maar daar laten we ons niet door doen. Naast mijn werk bij Don Bosco Media ben ik vooral van plan om te genieten van de kleine dingen: weekendjes weg met vrienden, hier en daar een lekkere barbecue en misschien ook nog even een kleine vakantie tussendoor. Ook zal ik er in juli en augustus voor zorgen dat jullie in september opnieuw kunnen genieten van een gloednieuwe Don Bosco Vlaanderen, tot dan!

Een buitengewone speelpleinzomer

'Liever een late ja dan een vroege nee.' Met deze woorden wachtte het hele jeugdwerk maanden ongeduldig en onzeker op nieuws voor de zomer. Dankzij het positieve nieuws kunnen een miljoen kinderen in Vlaanderen genieten van hun zomervakantie op speelpleinen, vakantiewerkingen, kampen en meer. Het zal een buitengewone zomer worden, in elke betekenis van het woord.

BUITENGEWOON VEILIG

Maatregelen, nu al het woord van het jaar. Elke stap die je zet, elke beslissing die je maakt, elk idee dat in je opkomt. Ze zullen allemaal beïnvloed zijn door wat er om ons heen gebeurt. Van buitengewone situaties een krachtbron maken om jongeren te helpen te groeien, daar zie ik de inspiratie van Don Bosco in terug.

BUITENGEWOON SPANNEND

De zomerweken die we als Don Boscowerkingen aanbieden worden doorheen het hele werkjaar voorbereid. Wanneer je midden in deze voorbereiding te horen krijgt dat de zomer in gevaar is en dat er verschillende maatregelen genomen worden, is er spanning. De soort van spanning die je hebt vlak voor een examen, vlak voor een sollicitatie en vlak voor je iemand je liefde verklaart. Je kan alles proberen om goed voorbereid te zijn, maar uiteindelijk ben jij niet degene die de beslissing maakt en moet je ervoor gaan.

BUITENGEWOON PLEZANT

Kinderen, animatoren, hoofdanimatoren, vrijwilligers en ouders kijken een heel jaar uit naar de zomer. Op het speelplein en vakantiewerking beleef je de tijd van je leven. Elk jaar opnieuw geniet je net weer op een andere manier. Dit jaar zal het niet anders zijn. Alle uitdagingen die we voorgeschoteld krijgen, zijn manieren om plezier anders aan te pakken. Het jeugdwerk is ongelooflijk creatief. Deze creativiteit gaat deze zomer nog meer de bovenhand nemen en ervoor zorgen dat we dingen gaan meemaken waar we nooit van gedroomd hadden.

BUITENGEWOON ESSENTIEEL

Hoe langer alles duurt, hoe moeilijker het wordt. Dit is zo voor iedereen, maar in het bijzonder voor kwetsbare kinderen en jongeren. Geen school meer, geen paasvakantie, geen speeltuinen. Ik kan me niet voorstellen hoe moeilijk het moet zijn geen uitlaatklep te hebben. Daarom is het zo belangrijk dat we deze zomer de ruimte en tijd bieden aan alle kinderen en jongeren om gewoon zichzelf te zijn. Hoe leuk alle spellen en activiteiten ook zullen zijn, de aanwezigheid van een groep vrienden en monitoren zal voor heel veel kinderen het beste moment van hun jaar zijn.

Waar kijk je het meest naar uit deze zomer?

Ik kijk uit naar de sfeer op het plein. Ook al zal die wat anders zijn, we zullen ons niet minder amuseren. De sfeer overdag met de kinderen, maar ook de sfeer onder de animatoren wanneer je spel lukt, wanneer je kan uitblazen na de speelpleindag en tijdens een drankje in de bar. Ik kijk ernaar uit om weer zalige en hilarische momenten te beleven met iedereen.

Wout Demin, Speelplein Don Bosco Oud-Heverlee

Wanneer ik hoorde dat het doorging heb ik stiekem een vreugdedansje gedaan! Een zomer zonder speelplein is geen zomer voor mij. Ik kan niet wachten om iedereen van de monigroep en de kinderen terug te zien. Ik kijk het meest uit naar de altijd geweldige groeps sfeer en hoe de moni's er keer op keer in slagen om de zotste ideeën waar te maken. Een escaperoom, een Uber op het plein, kleuters die een grootse fuif geven, wereldrecords die worden gebroken, ... Ik kan niet wachten om te zien wat voor herinneringen de zomer dit jaar zal brengen!

Sofie Vanoppen, Speelplein Groene Zone

Ik kijk er enorm naar uit om te zien hoe spelen mensen met elkaar verbindt en hoe belangrijk spel is in deze wereld!

Annabel De Vis, Jeugddienst Don Bosco

Rust!

Koen Timmermans, Speelplein Don Bosco Halle

Kort en cru gezegd? Alle remmen terug los te laten! Als er iets is wat elke animator kan, is het volledig ergens in opgaan met alle zottigheid en energie die erbij hoort te zijn. Iedereen kent dat euforisch gevoel van een frisse ochtend in de zomer. Het gras is nog nat, de kinderen rustig en de animatoren fris, maar je voelt aan de ochtendzon dat het weer zo een bloedhete dag op het plein zal worden. Dan komt het moment wanneer het verzamelliedje begint te spelen en je plots met 400 kinderen rond jou hetzelfde dansje aan het dansen bent. Dan besef je dat het niet uitmaakt hoeveel herexamens op jou zitten te wachten in augustus. Dan besef je niet hoe nauw die zotte groep animatoren aan jouw hart ligt. Dan besef je dat er een plaats is waar je volledig jezelf kan zijn.

Jean-Baptiste Mylle, Speelplein Kinderland

Speelplein! Het maakt voor mij niet uit op welke manier we deze zomer zullen doorbrengen, het belangrijkste is dat we deze zomer weer vele kinderen gelukkig kunnen maken en gezellig (met afstand) onder elkaar kinnen zijn met de animatoren van ons plein.

Wout Loyens, Speelplein Heidevreugde

Onderwijs na corona: iedereen opnieuw aan boord!

Door Bram Reekmans

Corona heeft ons leven overgenomen. Ook al ligt de piek al even achter ons, toch kunnen we ook hier niet om het onderwerp heen. Vanuit onze salesiaanse roots zijn we bekommerd om de meest kwetsbaren onder ons, en het is net die groep die het meest geraakt wordt door het virus, de maatregelen, en de economische gevolgen daarvan. Zo ook in Afrika en Latijns-Amerika waar heel wat mensen niet de middelen hebben voor goede gezondheidszorg of hygiënische maatregelen, zonder inkomen vallen, en hun gezin niet meer kunnen onderhouden. Helaas dreigen ook kinderen en jongeren één van de grootste slachtoffers te worden van deze wereldwijde pandemie.

Tijdens de piek van de crisis in Europa, waren in 188 landen over ter wereld de scholen gesloten. Volgens schattingen van VN-agentschap UNESCO moest op dat moment 91 procent van de schoolgaande kinderen en jongeren noodgedwongen thuisblijven, een cijfer dat daarna mogelijks nog gestegen is. Het grootste slachtoffer hiervan waren de meest kwetsbare leerlingen uit kansarme milieus die een grote leerachterstand dreigden op te lopen. Voor hen was afstandsleren of thuisonderwijs geen evidentie, omdat ze bijvoorbeeld geen computer bezitten, met een grote familie op een kleine oppervlakte leven, of ouders hebben die door armoede niet de mentale ruimte of tijd hadden om hun kinderen te helpen bij hun schoolwerk.

In de partnerlanden van de ngo VIA Don Bosco in Afrika en Latijns-Amerika is de toestand nog veel

zorgwekkender. Gevreesd wordt dat daar het aantal **drop-outs** (kinderen die vroegtijdig stoppen met school) **sterk zal stijgen** door de economische gevolgen van de crisis. Doordat families vaak niet kunnen terugvalen op compensatiemaatregelen zoals we die hier kennen, komen ze in extreme armoede terecht. De partnerscholen van VIA Don Bosco verwachten dat heel wat kinderen na het heropenen van de scholen niet meer zullen opdagen, omdat families het schoolgeld niet meer kunnen betalen of omdat kinderen geld moeten verdienen om de familie te kunnen voeden. Onderzoek toont ook aan dat kwetsbare kinderen die moeten thuisblijven van school vaker het slachtoffer worden van uitbuiting en vatbaarder zijn voor rekrutering door gewelddadige bendes.

Uit ervaring met onder meer de ebola-epidemie in Afrika, weten we

dat **meisjes** in zulke gevallen **extra kwetsbaar** zijn en vaker de schoolbanken moeten verlaten. Ze worden vaker dan jongens belast met huishouden, zorgtaken of geld verdienen voor de familie; en bovendien lopen ze thuis meer dan in de beschermde omgeving van de school het risico op fysiek en seksueel misbruik, met soms ongewenste zwangerschap tot gevolg. Ook prostitutie is in dit soort situaties een redmiddel voor overleven. In families die door het virus hun broodwinner verliezen, worden meisjes daardoor soms vroegtijdig uitgehuwelijkt in de hoop dat ze dan beschermd zijn.

De laatste decennia zijn heel wat inspanningen geleverd om de **toegang tot onderwijs** overal ter wereld te verbeteren. De huidige coronapandemie zet die toegang onder grote druk. Heel wat partnerscholen in Afrika en Latijns-Amerika nemen tijdens de crisis al initiatief om kwetsbare families te helpen het hoofd boven water te houden. Tijdens en na de crisis zal VIA Don Bosco hen maximaal ondersteunen in hun inspanningen voor **inclusief en kwaliteitsvol onderwijs**, om ervoor te zorgen dat onze meest kwetsbare jongeren aan boord blijven.

Een grote dank aan jullie allen die dit mogelijk maken!

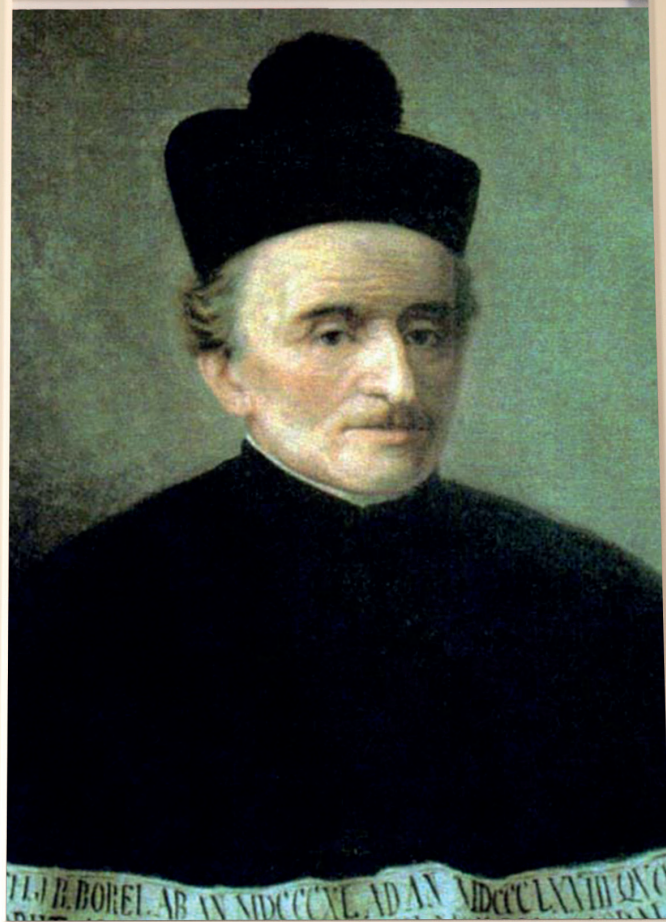
don Giovanni Borel

BIJLAGE

BIJLAGE BIJ HET MAGAZINE 'Don Bosco Vlaanderen' | nr. 4 | jul. - aug. 2020

*“Naast hem als rots
in de branding stond
Borel”*

“Naast hem als rots in de branding stond Borel”

Door Wim Collin, sdb

Dr. Wim Collin geeft geschiedenis aan de Pauselijke Salesiaanse Universiteit (UPS) in Rome.

Giovanni Borel werd geboren op 1 juli 1801 en was één van de eerste medewerkers van Don Bosco. Toch is hij een beetje een nobele onbekende.

Na zijn priesterwijding begint Borel zijn priester-carrière aan het hof, hij is er cappelaan van de koning en houdt zich bezig met het spirituele welzijn en religieuze onderricht van de hofdames, hun echtgenoten en hun kinderen. Tegelijkertijd is hij de geestelijk directeur van één van de colleges voor de kinderen van de aristocratie en de nobelen van de stad Turijn. Als Don Bosco als jonge priester in Turijn aankomt, gaat hij in die school naar Borel luisteren om te leren hoe hij moet preken in de kerk.

Borel is een beetje een manusje van alles, hij gaat missies preken in de parochies van Turijn en ver daarbuiten, hij bezoekt de gevangenen en de zieken, hij is almoezenier in het leger, is verantwoordelijk voor het registreren en bezoeken van de arme zieken in zijn buurt, viert de mis bij zusters, kortom duizend en één dingen. Als de zusters hem vragen wat hij wil eten is het antwoord vaak: “Geen tijd ...”

Vanaf midden jaren veertig, gaat de jonge Giovanni Bosco bij Borel inwonen. Een goede vriend, don Cafasso, had aan Borel gevraagd om hem een beetje op te volgen, om zijn mentor te zijn. De beginjaren van het Oratorio waren niet zo makkelijk, don Bosco was soms ziek, de stad werkte niet helemaal mee, er waren geldzorgen, don Bosco moest zijn droom voor de toekomst vorm geven ... naast hem als rots in de branding stond Borel. Hij tekende het eerste huurcontract van het afdak van Casa Pinardi, hij onderhandelde in naam van Don Bosco bij de burgerlijke en de kerkelijke overheid ... en één keer het Oratorio zijn vaste vorm had aangenomen, blijft Borel elke zondag naar het Oratorio komen om voor de jongens te preken. Van mentor werd hij vriend aan huis.

Als Don Bosco de constituties van de salesianen liet goedkeuren in maart 1869, komt Borel een laatste keer op Valdocco. Borel ligt al een tijd ziek te bed, waggelt naar het Oratorio en vraagt: “En ..., is de Pia Società erkend?” “Ja!” antwoordt Don Bosco. Waarop Borel zegt: “God zij dank, nu kan ik rustig sterven!” Waarop hij zich omdraait, terug naar huis.

In de volgende editie lees je meer over broeder Zatti.

Preek van de bloemkolen

Eén van don Borel zijn meest gekende preken, is die van de bloemkolen. Wim Collin legt hem even voor je uit.

Het was in de maand juli 1845, Don Bosco samen met don Borel en nog een andere priester hadden de straatjongens een tijdje bij hun thuis opgevangen. Het gebouw stond half leeg, verre van ideaal, maar goed genoeg om te doen wat ze wilden doen: de jongens een zalige zondag laten beleven: catechese, iets eten, samen spelen en ravotten, de mis ... Maar toen het gebouw nieuwe bewoners kreeg, moesten de drie priesters op zoek naar een andere plaats. Want als er iets was waarvan de drie priesters overtuigd waren, dan was het wel dat wat ze deden goed was voor die jongens.

“Als de (bloem)kolen niet verplant worden, krijgen zij geen grote en dikke krop”

Ze konden een dikke kilometer verder in de kerk Sint Martinus bij de Molens terecht. Verhuizen is niet altijd een prettige zaak, allerminst als je je ergens thuis voelt en dan plots je hele hebben en houden bij elkaar moet pakken zonder echt te weten hoe het daar op die nieuwe plek zal zijn. Zeker voor de jongens van het Oratorio was het een onzeker vooruitzicht; ze hadden al niet veel, waren aan hun lot overgelaten in de grote stad, moesten

werken, tenminste als er al werk was en dat voor een schamel loon ... Het was de tweede keer dat het Oratorio moest verhuizen.

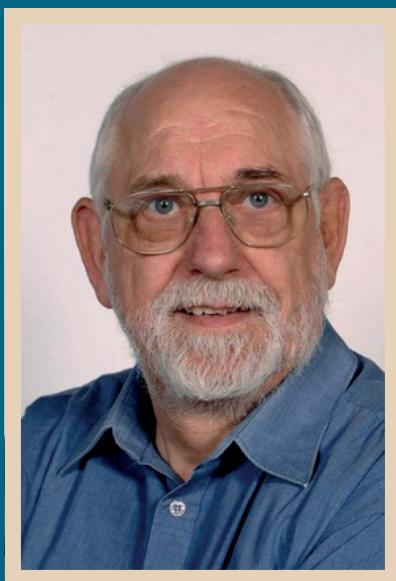
Maar ze vertrokken, een bont gezelschap van jongens, twee met een bank, iemand anders met een priestergewaad, een schilderij, wat boeken en spelmateriaal, iemand op stelten, een ander speelde op een trompet ... Het was een echte volksverhuis, een beetje onwennig, een beetje nieuwsgierig. Het was op dat moment, vlak voor ze vertrokken dat don Borel de jongens moed insprak: “Of we op de nieuwe plaats lang zullen blijven? Dat weet alleen God en op Hem moeten we vertrouwen. Maar weet goed, beste vrienden, als de (bloem)kolen niet verplant worden, krijgen zij geen grote en dikke krop. Als het Oratorio wil blijven groeien moeten we ergens anders naartoe.”

Borel hield deze toespraak volgens don Bosco, want het is hij die de gebeurtenis later vertelde en opschreef, vol vuur, vol enthousiasme, op zijn eigen ongeëvenaarde manier, met een sappig torinees accent. Hij gaf de jongens hoop, hij droomde met hen mee van een mooie en betere toekomst. De “preek van de bloemkolen” ging de geschiedenis in: want als je wil groeien kan je niet ter plaatse blijven trappelen, maar moet je jezelf van tijd tot tijd verplanten.

Het engagement van beschikbaarheid ...

Frans Matthyssen vertelt over het verhuizen als salesiaan en zijn ervaring hieromtrent.

DAG FRANS, KAN JE JEZELF EVEN KORT SITUEREN? WELKE ROL OF FUNCTIE NEEM JIJ OP JOU IN DE SALESIAANSE PROVINCIE?

Ik ben een salesiaanse coadjuteur. Heel mijn leven was ik werkzaam in verschillende Don Boscoscholen als leraar en als directie.

Nu ben ik nog actief in de onderwijswereld als lid van de raad van bestuur van het Don Bosco Onderwijscentrum (het centraal schoolbestuur van alle Vlaamse Don Boscoscholen). Daarnaast maak ik reeds verschillende jaren deel uit van de provinciale raad van de salesianen in Vlaanderen en Nederland.

HOE BEN JE ERTOE GEKOMEN OM SALESIAAN TE WORDEN?

Na mijn humaniora ging ik in 1966 naar het noviciaat. Bij een levenskeuze spelen verschillende factoren een rol, die niet altijd even duidelijk aanwijsbaar zijn. Ik geloof dat Gods geest doorheen omstandigheden en personen invloed heeft gehad.

De gelovige humuslaag in onze familie, de salesiaanse sfeer in de school en het internaat van Kortrijk hebben zeker een rol gespeeld. Ook de manier waarop bepaalde salesianen met ons, leerlingen, bezig waren en het feit dat ik als jongere enkele verantwoordelijkheden kreeg in de school en op het speelplein, spraken mij aan. Met jongeren bezig zijn en de concrete invulling van het salesiaans leven dat ik zag, boeiden me. Ik voelde aan dat dit leven mij zou liggen en mij gelukkig kon maken. Ook al besepte ik toen de juiste draagwijdte van deze keuze nog niet. Een levenskeuze maak je immers telkens opnieuw en het is niet voor niets dat de opleiding van een salesiaan een zevental jaren in beslag neemt, alvorens men het engagement voor het leven uitspreekt. Zo heb ikzelf pas na verschillende jaren gekozen om salesiaan te blijven, maar om geen salesiaan-priester te worden.

WAT IS HET VERSCHIL TUSSEN EEN PRIESTER EN EEN COADJUTEUR? WAAROM WERD JIJ COADJUTEUR?

Ik zou eerst willen benadrukken dat salesiaanse priesters en coadjuteurs beiden religieuzen en salesianen zijn. Allen engageren zich om volgens de religieuze geloften in gemeenschap te leven in navolging van Don Bosco. Beide hebben dezelfde salesiaanse zending bij jongeren. Vanuit zijn priesterwijding heeft de priester ook de bevoegdheid en taak om de sacramenten toe te dienen.

Tijdens mijn stagejaren groeide bij mij het besef dat ik mij minder aangesproken voelde voor de specifiek priesterlijke

taken. Ik heb ruim de tijd genomen om in bezinning en in overleg met enkele medebroeders, tot onderscheiding van mijn roeping te komen en een definitieve keuze te maken. Zo heb ik mij geëngageerd als salesiaan-coadjuteur.

TOEN DON BOSCO WEER EENS NOODGEDWONGEN MOEST VERHUIZEN MET ZIJN ORATORIO, SPRAK DON BOREL ZIJN VERTROUWEN IN DE TOEKOMST UIT MET DE WOORDEN: “Bloemkolen moet je verplanten om hen beter te laten groeien”.

VELE SALESIANEN VERHUIZEN SOMS VAN HUIS EN NEMEN AF EN TOE ANDERE TAKEN OP. ZIJN ER SPECIALE REDENEN VOOR?

Voor alle duidelijkheid: dit is geen vast systeem. Alleen de benoeming van de kloosteroversten geldt volgens het kerkelijk recht voor een vaste termijn van 6 jaar.

Dat salesianen – al dan niet op eigen initiatief – af en toe van woon- en werkplaats veranderen, is helemaal geen vast systeem. De veranderingen zijn vrijwel altijd ingegeven door de concrete noden of heel specifieke omstandigheden. Het beantwoorden van een nieuwe nood, het openen en sluiten van een gemeenschap, een directeurswisseling, de behoefte aan een nieuwe uitdaging, ziekte, leeftijd, enz... Zoveel factoren die onderlinge verschuivingen met zich brengen.

Ik denk trouwens dat het voor iedereen zinvol kan zijn om af en toe een nieuwe uitdaging aangeboden te krijgen en aan te gaan. Op die manier is het gevaar van routine of verstarring kleiner én kunnen niet gebruikte talenten aan bod komen.

“Wat afstand moeten nemen van tochtgenoten en nieuwe verbondenheid opbouwen, is niet vanzelfsprekend en best uitdagend”

OP WELKE PLAATSEN HEB JIJ DAN ALLEMAAL GEWOOND EN WAT WAS JOUW ROL DAAR?

Ik leerde Don Bosco voor het eerst kennen tijdens mijn middelbare studies als intern in Don Bosco Kortrijk. Na het behalen van de kandidatuur filosofie en de licentie geschiedenis aan de K.U.Leuven gaf ik enkele jaren les in DB Zwijnaarde, waar ik al vlug gevraagd werd om adjunct-directeur te worden. Na 9 jaar verhuisde ik naar Kortrijk waar ik tijdens mijn opleiding reeds twee jaar stage had

gedaan als leraar geschiedenis-nederlands. Na 9 jaar als directie en een sabbatjaar in Heverlee volgde 13 jaar directeurschap in Hechtel. Toen ik mijn pensioenleeftijd bereikte, werd ik gevraagd om het voorzitterschap van het Don Bosco Onderwijscentrum op te nemen en om te verhuizen naar de vormingsgemeenschap in Heverlee. Momenteel ben ik als lid van het schoolbestuur de verbindingspersoon met de Antwerpse Don Boscoscholen (Hoboken, Wilrijk, Wijnegem). Zo woonde en werkte ik in de 5 Vlaamse provincies.

WAT GAAT JOUW VOLGENDE BESTEMMING ZIJN? VANWAAR DE KEUZE VOOR DIE BESTEMMING?

Ik zal in augustus terugkeren naar Hechtel. Het is de bedoeling dat ik de salesiaanse gemeenschap wat zal versterken, ook omdat twee jonge missionarissen voor twee jaar in Hechtel op stage gaan. Fred (uit Uganda) en Nilesch (uit Indië) wonen ondertussen anderhalf jaar bij ons in de gemeenschap van Heverlee, o.a. om de taal te leren en de inburgeringscursus te volgen.

Vanuit het schoolbestuur zal ik het peterschap van onze Antwerpse scholen ruilen voor de Limburgse regioraad, o.a. als contactpersoon met enkele lagere scholen die zich nu bij ons schoolbestuur hebben aangesloten. Daarnaast blijf ik nog enkele vertegenwoordigingen doen in de onderwijssector.

**VAN WOON- EN WERKPLEK WISEN ALS JE ERGENS VER-
TROUWD BENT OF EEN NETWERK
HEBT UITGEBOUWD, IS NIET
EVIDENT. HOE HEB JIJ DE VER-
SCHILLENDE VERANDERINGEN
IN JE LEVEN ERVAREN?**

Als salesiaan heb ik mij geëngageerd om mij in te zetten op de plaats en in de functie waar ik volgens onze provinciale gemeenschap het best kan meewerken aan de realisatie van ons salesiaans project en/of waar ik met mijn mogelijkheden het best kan functioneren. Af en toe afscheid nemen als er een vraag komt, hoort nu eenmaal bij dit engagement van beschikbaarheid.

Dit wil niet zeggen dat afscheid nemen van mensen met wie je graag samen leeft en samenwerkt of van een omgeving die je vertrouwd is, altijd even gemakkelijk is. Wat afstand moeten nemen van tochtgenoten en nieuwe verbondenheid opbouwen is niet vanzelfsprekend en best uitdagend.

Ik heb bij elke verandering mogen ervaren dat er aan de beslissing heel wat overleg vooraf ging én dat – achteraf gezien – ik soms uitgedaagd werd om opdrachten aan te pakken waaraan ikzelf nooit gedacht had en waarvan ikzelf oordeelde ze helemaal niet aan te kunnen.

In de nieuwe gemeenschap en zendingstaak kon ik telkens rekenen op veel steun en vertrouwen om me weer vlug thuis te voelen, en kreeg ik veel kansen om te groeien. En dat maakte de stap meestal gemakkelijker.

En we mogen ook geloven dat God door tussenkomst van medemensen ons vaak de goede wegen wijst, vaak ook op onverwachte momenten.

***“En we mogen ook geloven
dat God door tussenkomst
van medemensen ons vaak de
goede wegen wijst, vaak ook op
onverwachte momenten”***

GAAN SALESIANEN EIGENLIJK WEL MET PENSIOEN?

Administratief gaan de salesianen op pensioen als ze voldoen aan de voorwaarden. Zoals voor veel mensen is met pensioen gaan veranderen van bezigheden. Zo opteren de salesianen er meestal ook voor om nog zinvol actief te blijven, al dan niet in hetzelfde werk als tevoren, vaak ook in de pastorale dienstverlening.

Deze inzet kadert ook in het religieus engagement van beschikbaarheid.

**IS ER EEN PLAATS WAAR JE GRAAG OOK NOG ZOU
WONEN? WAAROM PRECIES?**

Op elk van de plaatsen waar ik reeds gewoond en gewerkt heb, zou ik me terug thuis voelen, denk ik, ook al is er ondertussen ongetwijfeld heel wat veranderd. Ik ben overal graag geweest.

*Wat is voor jou de definitie van een 'thuis'?
Stuur je mening naar dbmedia@donbosco.be,
en wie weet zie je jouw bijdrage in een
volgende Don Bosco Vlaanderen!*

Eén God en vele Godsbeelden

Jurgen Renders vertelt ons over zijn evolutie in hoe hij God ziet en ervaart.

Toen de aarde nog enkele eeuwen jonger was, was het leven in al zijn facetten doordrongen met godsdienst. Er was niets waarin niet voortdurend de betrekking tot Christus en het geloof werd gelegd. Het christendom was moeder en wet van het leven, alomtegenwoordig. Moeilijk te begrijpen voor de moderne mens, niet? Probeer je maar te verplaatsen in de geestelijke gevoelswaarden van die tijd en je voor ogen te houden dat het leven van de ziel in het hiernamaals superieur is aan het heden en het stoffelijke leven op aarde. Dat is een principe dat de moderne wereld niet (meer) deelt. De verwerping van dit principe en met daarvoor in de plaats het geloof in de waarde van het individu, niet noodzakelijk op God gericht, baande de weg naar onze maatschappij van vandaag. En hoe manifesteert God zich nu? De moderne westerse mens gelooft volgens mij niet langer louter en alleen op grond van gezagsargumenten, hij wil zelf beoordelen of en hoe het geloof voor zijn eigen levensverhaal van betekenis kan zijn. De modernisering en de daarmee samenhangende individualisering zijn als maatschappelijke verschijnselen niet meer weg te denken en vormen een uitdaging voor kerk en pastoraal.

Als ik zelf even achterom kijk in mijn persoonlijk leven, zie ik feiten en mensen opduiken en weer verdwijnen. Ik probeer ze in een context te plaatsen en ontwaar een rode draad: ze stuurden allen mijn godsbeeld in een bepaalde richting. Ik stel een evolutie vast in de godsbeelden, waarbij ik mij in de loop der jaren betrokken voelde. Sommige godsbeelden liet ik vallen, nieuwe beelden kregen stilaan vorm,

oude beelden kregen heel andere betekenissen. Sommige zijn gewoon uit het zicht verdwenen.

Opvoeding en familiale achtergronden spelen zeker ook een rol. Maar fundamenteeler lijkt mij het innerlijke, datgene wat je doormaakt en de genomen beslissingen in heel concrete omstandigheden. Mijn persoonlijk zoeken naar identiteit is wellicht de fundamentele oorzaak van het anders gaan geloven en van de evolutie van godsbeelden in mijn leven.

Het godsbeeld van mijn kinderjaren is een soort van mannelijke, autoritaire, machtige God, die alles zag en kon belonen en straffen. Je moest goed staan met zo'n God. Als je braaf was en bad, kon je alles van deze God gedaan krijgen. In feite beleefde ik toen een weinig bewust geloof. Ik ging mee in de wereld van de volwassenen en dacht niet na over de inhoud. Wel zette dit me aan tot reflexie over mijn gedrag: je was braaf of stout, en je werd te allen tijde gadegeslagen.

“In feite beleefde ik toen een weinig bewust geloof”

Dat herinnert me aan mijn grootouders en hun ouders. Toen zij op school over God leerden, moest dit zo geklonken hebben: “God is oneindig volmaakt, Schepper, Heer en Meester van hemel en aarde. Hij is oneindig machtig, wijs en heilig; onveranderlijk,

eeuwig en alomtegenwoordig.” Zo werd in de zogenaamde Mechelse Catechismus, die onder andere werd gebruikt in het godsdienstonderwijs, heel precies omschreven hoe we ons God moeten voorstellen (*Mechelse catechismus nr. 24, 27*). Ze groeiden op in een context waarbij geloof nog een aanvaard gegeven was. In de samenleving was de kerkelijke verankering in het dagelijkse leven vanzelfsprekend. Er werd verwacht dat ze iedere zondag trouw naar de mis gingen en deelnamen aan processies en optochten. Voor tandpijn werd bijvoorbeeld tot de heilige Apollonia gebeden, waren ze iets kwijt, dan moest de heilige Antonius aangeroepen worden om het verlorene terug te vinden. Naast de sacramenten bloeiden de zegeningen aan alle zijden en de vele heiligen, relikwieën en amuletten boden veiligheid en rust. Men werd ook stichtelijk vermaand met de gedachte aan de dood: het besef van aardse vergankelijkheid was aanwezig in de maatschappij.

Mijn godsbeeld is door de jaren heen geëvolueerd van persoonlijk naar onpersoonlijk: van de controlerende superman met het alziende oog, naar een God als een aanwezigheid, een trouwe kracht, een kracht die in en tussen mensen aanwezig is, de zwijgende, verbondenheid, iets dat de wereld samenhoudt, de bedding van de kracht die in en tussen mensen leeft. God is te vinden in jezelf, in de stilte, in de natuur, in verbondenheid met mensen. God voor mij is een bron in onszelf, waarop Christus ook een beroep deed.

Hoe ervaar jij God? Deel dit gerust met ons via dbmedia@donbosco.be

Tijd voor spelletjes!

	6	5	4			7	2	
			2	6	1	5		
2	8		7					6
		2		1		3		
6	3	1			7	9	5	
	4			2				7
	5			9	2			1
					4	8	9	
	1			8		2		

Kan jij deze
sudokus oplossen?

3	4	7					5	
2				1		4		
	1				8	3	7	
	6	4		7	2	9		5
	9		6			7	2	4
1	7	2	9	5	4			
4	2	6	8				9	
	5	1		6	9	2		3
9	3	8		2	5			7

Kies-pijn

Vrijgezel of een relatie? Kinderen of geen kinderen? Filosofie, geschiedenis of houtbewerking studeren? Welke keuzes geven je leven richting? De vrijheid om te kiezen is soms een last, want het is belangrijk dat we goede keuzes maken, niet? Ik neem je in deze boekrecensie mee naar Hongarije in het verhaal van de joodse klinisch psycholoog dr. Edith Eva Eger. Zij is inmiddels tweeënnegentig jaar en heeft in haar leven ook keuzes moeten maken, keuzes waar veel van afhing. In 2017 schreef zij *"The choice"*, dat een jaar later in het Nederlands verscheen als *"De keuze"* met als ondertitel *"Leven in vrijheid"*.

Het boek begint met een indrukwekkende beschrijving van een ontmoeting van Edith Eger in 1980 in haar psychologiepraktijk met de door de oorlog getraumatiseerde legercommandant Jason Fuller. Hier al blijkt de speciale benadering van patiënten door Eger als psycholoog. Zij gaat traumas niet uit de weg, ze toont haar patiënten de keuzes die ze hebben: **wat er gebeurd is, kan nooit meer worden veranderd, maar mettertijd kun je ervoor kiezen hoe je reageert op het verleden.** Je kunt je ellendig voelen, of net hoopvol, depressief of gelukkig. Die keuze is er altijd, de keuze om er de leiding over te nemen, hier, in het heden. Wanneer we onze waarheden en wonden dwingen zich te verbergen, wordt datgene wat we weigeren te accepteren, net zo'n onontkoombare gevangenis als een echte gevangenis met stenen muren en tralies. Je kunt vrijheid vinden in wat er is gebeurd: de moed

verzamelen om jouw gevangenis af te breken, steen voor steen.

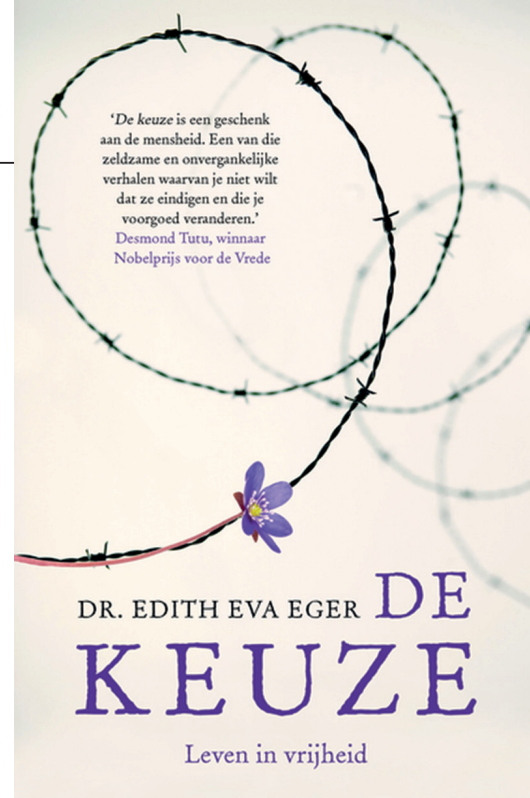
In de Tweede Wereldoorlog loopt Edith Eger zelf zware trauma's op. Ze wordt in 1944 gedeporteerd naar Auschwitz, waar ze begrijpt wat haar balletleraar haar voordien steeds zei: *"Alle verrukkingen komen van binnenuit"*. Haar moeder en vader worden rechtstreeks naar de gaskamer gestuurd. Edith en haar zus worden naar de vuile barakken geleid.

Na Auschwitz lijden Edith en haar zus nog steeds vreselijke ontberingen. *"Hoe zie ik eruit? Vertel me de waarheid"* vraagt Magda. Edith kan natuurlijk niet zeggen dat ze er als een schurftige hond uit ziet, maar wil ook niet liegen. Ze vertelt haar de enige waarheid die ze kan zeggen: *"Je ogen zijn zo mooi, ze zijn me nooit opgevalen door al dat haar."* Daar ontdekt ze de eerste keer dat we een keuze hebben: **aandacht besteden aan wat we zijn verloren, of aandacht besteden aan wat we nog hebben.**

Ze leert in de kampen dat alles draait om samenwerking. Als je wil overleven, moet je je eigen behoeften overstijgen en jezelf wijden aan iets of iemand buiten jezelf.

"Als ik vandaag overleef, dan zal ik morgen vrij zijn."

Meer dood dan levend halen ze de bevrijding en hebben een lange periode van herstel nodig. In 1946 trouwt ze met Béla. Edith en Béla emigreren vanuit het tumultueuze Hongarije, op de vooravond van het Stalinistische tijdperk, naar de Verenigde Staten. Daar bouwt Edith na haar studie een

psychologiepraktijk op. Over haar behandeling van diverse soorten trauma's verhaalt het boek op indrukwekkende wijze.

"Je kunt niet veranderen wat je hebt gedaan of wat je is aangedaan. Maar je kunt ervoor kiezen hoe je nu leeft. Je hebt de keuze om jezelf te accepteren om wie je bent: menselijk, niet perfect."

Edith Eger heeft met *"De keuze"* een monumentaal boek geschreven. In gedreven en bedreven bewoordingen heeft ze niet het zoveelste oorlogsverhaal geschreven, geeft een aangrijpend inzicht in de gedachtewereld ontstaan door trauma's. Ze reikt middelen aan hoe je daar positief en opbouwend mee om kunt gaan. In haar dankwoord staat onder meer de volgende indrukwekkende zinsnede: *"Toen ons eerste kleinkind werd geboren, zei Béla: 'Drie generaties... dat is de beste wraak op Hitler die je kunt bedenken.'"*

Ik besluit met de woorden van Edith zelf: *"We weten niet waar we naartoe gaan, we weten niet wat er gaat gebeuren, maar niemand kan dat wat je in je eigen gedachten stopt, van je afpakken."*

Boekrecensie door Jurgens Renders

MS-13, BARRIO 18 & COVID-19: Een gevaarlijke cocktail voor kwetsbare jongeren

door Laura VINCKX

In El Salvador groeien jongeren – vooral de armsten – op in moeilijke omstandigheden. Daardoor komen ze vaak in de verleiding om zich bij gewelddadige bendes aan te sluiten, want het is een snelle manier om geld te verdienen voor zichzelf of hun familie. Onderwijs is cruciaal om de jongeren een ander perspectief te bieden, een leven ver weg van de criminaliteit. Jammer genoeg blijft de weg naar school of naar een stage in een bedrijf vaak gevaarlijk met de bendes op de loer. Wij kunnen het ons moeilijk inbeelden, maar voor de Salvadoraanse jongeren is het hun dagelijkse realiteit.

El Salvador is het land in Centraal-Amerika dat het vaakst vergeten wordt. Misschien omdat het zo klein is (het heeft slechts één derde van oppervlakte van België, maar telt wel 6.4 miljoen inwoners). Nochtans is de natuur er weelderig, en vinden we er prachtige landschappen met oceaan, bergen, vulkanen en plattelandsdorpjes. De hoofdstad San Salvador is dan weer een plek waar je zaken doet terwijl de reggaeton je in de oren klinkt en je *pupusas* (gefrituurde maïs-pannenkoeken gevuld met kaas, groenten en vlees, behendig bereid door de straatverkopers) eet.

Toch blijft El Salvador – ondanks de mooie landschappen en aangenaam klimaat – een weinig populaire bestemming voor toeristen, en woont meer dan één vierde van de Salvadorianen in het buitenland, voornamelijk in de VS. Waarom, vraagt u zich af?

Dit is grotendeels te wijten aan de **gewelddadige geschiedenis** van het land, met als recentste opflakking de bloederige burgeroorlog van 1972 tot 1992 die het land grondig veranderde. Maar evenzeer de sterke aanwezigheid van de **maras** (gewelddadige bendes) die de bevolking nog steeds grote angst inboezemen. De twee grootste bendes, de *Mara Salvatrucha* (MS-13) en *Barrio 18*, zwaaien de plak in twee derde van het land. Het zijn de **maras** die bepalen waar mensen mogen wonen of werken. Met intimidatie, afpersing en geweld duwen ze mensen die de mogelijkheid hebben om het land te verlaten, over de streep om te vertrekken. Zo blijven enkel de armsten achter, vrezend dat zij het volgende doelwit van de bendes zullen worden, of dat hun kinderen gerekruteerd zullen worden. Reeds decennia lang proberen opeenvolgende regeringen het probleem aan te pakken, maar ze slagen er nooit in om definitief komaf te maken met de bendes. Huidig president Nayib Bukele nam als eerste meer radicale maatregelen, zoals het buiten werking stellen van de telefonische antennes rond de gevangenis, maar het is nog te vroeg om te weten of dit zijn vruchten zal afwerpen. Volgens rapporten van de Verenigde Naties is El Salvador op dit moment het land met het hoogste moordcijfer ter wereld.

Het gevaar van de bendes, nu al zo groot, wordt op dit moment nóg versterkt door de strikte quarantaine waarin het land zich bevindt ten gevolge van de **COVID-19 pandemie**. Het zijn de armste mensen, waaronder ook de families van de leerlingen uit de Don Bosco partnerscholen van VIA Don Bosco, die het hardst getroffen worden. Zij leven doorgaans van dag tot dag, maar de opgelegde quarantaine verhindert hen om geld te verdienen om hun families te voeden. De verleiding om de *maras* en het criminele geld op te zoeken is daardoor nog groter voor deze jongeren die vaak gewoon hun ouders willen helpen. Wij moeten dus onze inspanningen verdubbelen om deze jongeren aan te moedigen om te blijven volhouden, en om alternatieve manieren te vinden om in hun levensonderhoud te voorzien.

“Het gevaar van de bendes, nu al zo groot, wordt op dit moment nóg versterkt door de strikte quarantaine waarin het land zich bevindt”

In El Salvador ondersteunt VIA Don Bosco drie beroepsscholen en vier tewerkstellingsbureaus, waarvan één in Soyapango, een bijzonder gevaarlijke gemeente. De scholen helpen de meest kwetsbare jongeren door hen **kwalitatieve beroepsopleidingen** aan te bieden, een begeleiding op maat naar de arbeidsmarkt en hulp voor voedsel of transport indien nodig.

De scholen investeren in het bijzonder in de psychosociale vaardigheden van hun leerkrachtenkorps en personeel, zodat zij de meest kwetsbare jongeren gepast kunnen ondersteunen. Ze werken ook strategieën uit om de vooroordelen die werkgevers hebben over zogenaamde ‘slechte’ buurten of over meisjes, te bestrijden. Op die manier zorgen zij ervoor dat alle jongeren een waardige job vinden in de sector van hun keuze.

De leerlingen van de Don Bosco scholen worden bijzonder geapprecieerd door bedrijven, omdat zij ook getraind worden in levensvaardigheden. **Beleefdheid, respect, eerlijkheid of stiptheid** zijn evenzeer heel belangrijke skills, niet alleen om een goede werknemer te zijn, maar ook om een goede burger te zijn. Dankzij deze scholen, ondersteund voor VIA Don Bosco, kunnen duizenden jongens en meisjes in El Salvador dromen van een betere toekomst voor zichzelf en hun families door middel van een waardige job ver weg van geweld en criminaliteit.

« **Jennifer** studeerde modeontwerp in de school in San José. Ze is alleenstaande moeder en komt uit een zeer arm milieu; ze had het dus niet altijd makkelijk. Dankzij de beroepsopleiding die ze kon volgen, én de extra lessen rond zelfvertrouwen, ondernemerschap en andere levensvaardigheden, heeft ze zich ontwikkeld tot een vrouw die op het punt staat haar eigen modebedrijf op te richten. Ze groeit nu verder als ondernemster en kan – eindelijk – in de behoeften van haar familie voorzien.»

« **Pedro** volgt een opleiding productiebegeleiding voor industriële bedrijven in de school Ricaldone. Hij is de tweede van negen broers en zussen en woont op het platteland. Zijn vader verkoopt kranten op straat en zijn moeder heeft een kleine winkel en ontfermt zich over het huishouden. Jammer genoeg kunnen zij samen amper voorzien in de in alle behoeften van de familie. Voordat Pedro zijn opleiding begon, deed hij in het weekend naai- of timmerklusjes om zijn ouders te helpen. Nu geeft de school hem een vergoeding voor transport en eten, zodat hij zijn opleiding kan verderzetten. Hij hoopt een goed betaalde job te vinden om zijn familie uit de armoede te helpen en een voorbeeld te stellen voor zijn broers en zussen.»

“Het opvoedingsproject was echt voelbaar”

*Interview met **Kim Vanhille**, pedagogische begeleiding Don Bosco, over de aanpak van de coronacrisis.*

WELKE UITDAGINGEN KREGEN DE SCHOLEN TE VERWERKEN DOOR DE CORONACRISIS?

Door de coronacrisis moesten de scholen hun deuren sluiten en waren de leerlingen verplicht om thuis onderwijs te volgen. Voor leerlingen, leerkrachten en ouders was dit een hele aanpassing.

Leerlingen moesten leren om meer zelf aan de slag te gaan met leerinhouden. Voor heel wat leerlingen in het basisonderwijs was dit niet zo evident. De druk op de gezinnen werd groter omdat ouders plots de bijkomende taak kregen om hun kinderen hierin te ondersteunen. Het werd een periode waarbij veel ouders verschillende ballen in de lucht probeerden te houden.

Ook voor leerkrachten was het niet evident, want tijdens de verkenning van de digitale leerplatformen kwam al snel de noodzaak om te vereenvoudigen en in het belang van leerlingen en ouders een eenduidige manier van werken te kiezen.

Aanvankelijk werd er ingezet op herhalingsleerstof, maar naarmate de crisis vorderde, werd de keuze gemaakt om ook nieuwe leerinhouden aan te bieden via preteaching. Leerkrachten en schoolteams gingen intern bekijken welke doelen noodzakelijk waren om de volgende jaren

een normaal leertraject verder te zetten. De grootste uitdaging bij het afstandsonderwijs was om verbonden te blijven met alle leerlingen, de leerprocessen op te volgen en ook kwetsbare leerlingen nabij te blijven.

HOE ZIJN DE SCHOLEN ERMEE OMGEGAAN? WELKE INZICHTEN ZIJN ER AAN HET LICHT GEKOMEN?

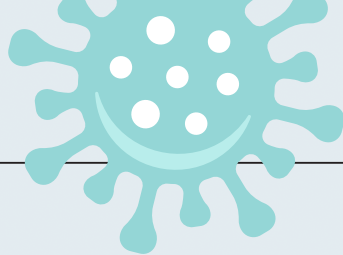
De teams in onze basisscholen hebben op een geëngageerde en betrokken wijze hun verantwoordelijkheid genomen om voor hun leerlingen de beste leerkanalen mogelijk te maken. Voor veel teams heeft de voorbije periode de samenwerking versterkt.

Er werd de afgelopen weken veel waardering geuit voor mensen uit de zorg, mensen uit logistieke beroepen, etc die allemaal hun verantwoordelijkheid hebben genomen en zorg hebben gedragen voor onze samenleving. En terecht. De waardering voor het onderwijs bleef in mijn ogen wat achterwege. Toch verdienen ook leerkrachten, directeurs, onderhoudspersoneel van scholen een dikke pluim. Dat het beroep van leerkracht een roeping is voor velen, werd weer maar eens duidelijk in het engagement dat ze toonden.

PLOTS HOORDEN WE VAN AFSTANDSLEREN, HOE IS DIT VERLOPEN?

Om leerlingen zo goed mogelijk bij te staan, hebben heel wat scholen leerinhouden in dag- en weekplanningen verwerkt. De leerlingen konden deze opdrachten dan maken in werkboeken, in samengestelde leerpakketten en met behulp van online tools.

Voor schoolteams was het dus een heel intens proces om snel een eenduidige werking van afstandsleren op te bouwen. Het vroeg van de scholen inzicht in de essentiële doelen, maar ook kennis van digitale platformen en ict-vaardigheden. Bovendien werden de leerkrachten uitgedaagd om

onderwijs levensnabij te maken, zodat leerlingen in hun thuiscontext ook konden leren voor het leven. Dit bracht met zich mee dat de nadruk nog meer kwam te liggen op breed evalueren.

Er werd vergaderd en samengewerkt, expertises werden benut en stap voor stap werd er een werking opgezet die voor leerkrachten, leerlingen en ouders haalbaar werd. Dit blijft een werking die in beweging is, omdat de maatregelen versoepelen en omdat de scholen hun eigen kwaliteit bewaken en bijsturen.

HOE KONDEN DE SCHOLEN DE KWETSBARE LEERLINGEN BEREIKEN?

Het opvoedingsproject van Don Bosco was echt voelbaar in onze scholen. De bekommernis om de kwetsbare leerlingen werd al heel snel duidelijk. We hebben prachtige initiatieven gezien. De kwetsbare leerlingen konden al heel snel terecht in de opvang op school waar ze ondersteund werden bij hun opdrachten. Leerpakketten werden rondgebracht, de paashaas ging een kijkje nemen bij heel wat leerlingen, leerlingen en ouders werden telefonisch gecontacteerd, computers werden uitgeleend, enz.

“Ik ben oprecht fier op de manier waarop de scholen hiermee omgegaan zijn”

HET SOCIAAL EN EMOTIEEL WELBEVINDEN VAN LEERLINGEN STAAT IN EEN DON BOSCOSCHOOL VOOROP. HOE KONDEN DE SCHOLEN DE LEERLINGEN ONDERSTEUNEN?

Het blijft een uitdaging om vanop afstand het sociaal en emotioneel welbevinden van leerlingen aan te voelen. Vanuit de begeleidingsdienst hebben we gewerkt aan een portfolio die leerlingen kon ondersteunen en opvolgen in hun sociale en emotionele ontwikkeling. We hoopten op deze manier leerkrachten praktische handvatten te geven om vanuit de persoonsgebonden ontwikkelvelden in te zetten op het sociaal en emotioneel welbevinden van leerlingen thuis. In deze portfolio hebben we heel wat insteken gedaan om de zelfsturing van leerlingen te vergroten, om voor de ouders de druk van het afstandsonderwijs wat te lichter te maken.

In samenwerking met de dienst Vorming en Animatie werd ook een pastoraal aanbod uitgewerkt: ‘Hart onder de riem’. Deze fiches gaven leerkrachten inspiratie om zelf de moed erin te houden in deze moeilijke tijden en om in hun

klaswerking te integreren.

Doordat leerkrachten gezocht hebben naar manieren om in verbinding te blijven met alle leerlingen, konden zij als vertrouwenspersoon ook aanspreekbaar blijven bij het afstandsleren. Online tools, maar zeker ook de verbindende houding van leerkrachten zijn hierbij cruciaal geweest.

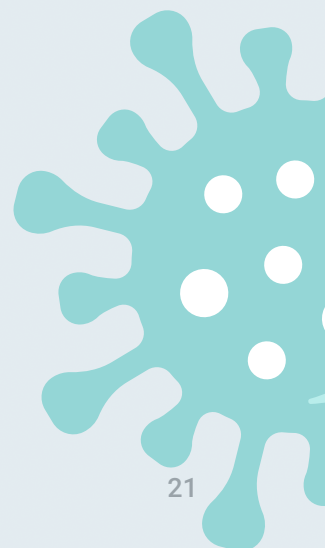
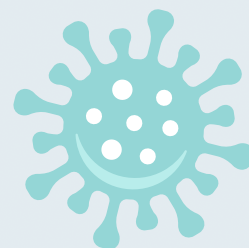
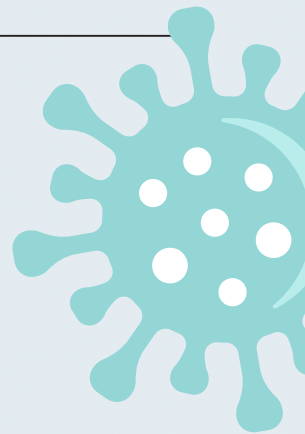
HOE VERLIEPEN DE VOORBEREIDINGEN VAN DE SCHOLEN OM DE HEROPSTART VOOR SOMMIGE LEERJAREN MOGELIJK TE MAKEN?

De heropstart was opnieuw een huzarenstuk. Directeurs werden geconfronteerd met heel wat adviezen en maatregelen van de overheid, maar ook met de verwachtingen van ouders en de samenleving. Langs de ene kant was er in alle scholen een grote bereidheid om leerlingen zo snel mogelijk terug onderwijs op school aan te bieden, langs de andere kant waren er ook heel wat organisatorische moeilijkheden en soms wel wat angsten over hoe deze heropstart veilig zou kunnen verlopen. Scholen moesten een weg uitstippelen die nog ongekend was. Elke school heeft vanuit zijn eigen schoolcontext samen met het team een weg uitgestippeld waarbij er een evenwicht gezocht werd tussen veiligheid, pedagogisch didactische noden en schoolorganisatie.

Ik ben oprecht fier op de manier waarop de scholen hiermee omgegaan zijn. We mogen dit niet als vanzelfsprekend beschouwen, want hier is heel wat werk ingekropen.

OP WELKE MANIER HEBBEN DE SCHOLEN DE OUDERS EN LEERLINGEN KUNNEN GERUSTSTELLEN OVER HUN VEILIGHEID OP SCHOOL?

Tijdens de coronacrisis moesten de scholen telkens opnieuw hun plan van aanpak bijsturen. Eerst voor het afstandsleren, daarna de preteaching

**“Uiteindelijk
heerst op
school een fijn
familieklimaat
dat zowel leraren
als leerlingen
gemist hebben”**

en ten slotte enkele keren voor de heropstart. Communicatie met ouders en leerlingen was erg belangrijk in dit proces. De scholen hebben open en authentiek gecommuniceerd met de ouders over strategieën en plannen van aanpak. Ze maakten filmpjes om de vernieuwde situatie zichtbaar te

maken voor leerlingen, schreven nieuwsbrieven en maakten de maatregelen visueel zichtbaar op school. Door de grondige voorbereiding, is de heropstart in de meeste scholen soepel verlopen.

DE MAATREGELEN ZIJN DAN OPNIEUW VERSOEPELD ZODAT DE SCHOLEN VOLLEDIG KUNNEN HEROPSTARTEN. HOE STAAN ONZE SCHOLEN HIER TEGENOVER?

De ongelukkige communicatie en de snelheid waarin maatregelen en adviezen werden bijgestuurd, zorgde voor onrust. Na een zoveelste plan van aanpak, raak je als school wel stilletjesaan uitgeblust.

Ondanks de moeilijke omstandigheden waarin hierover werd gecommuniceerd in de media, zijn de scholen toch blijven inzetten op een goed en kwalitatief onderwijsaanbod. De motivatie hiervoor werd vooral gevonden in de noden van leerlingen, die telkens opnieuw voorop stonden. Bovendien waren de scholen ook wel blij om alle leerlingen terug te zien en hen opnieuw op school te verwelkomen. In de scholen werd er speciaal aandacht besteed aan creatieve manieren om in verbinding samen het schooljaar af te sluiten. Uiteindelijk heerst op school een fijn familieklimaat dat zowel leraren als leerlingen gemist hebben.

In memoriam

**Marcel Boudrez,
priester-salesiaan**
1927-2020

Marcel werd geboren in Roeselare op 19 december 1927.

In 1942 trok hij naar Don Bosco Kortrijk. In 1948 begon hij het noviciaat en op 2 september 1949 werd hij salesiaan.

Hij volgde in Farnières filosofie. Vervolgens behaalde hij een baccalaureaat filosofie in Leuven. Voor zijn

theologiestudies trok Marcel naar Turijn. Daar werd hij op 11 februari 1960 priester gewijd.

Na een korte periode van les geven werd hij actief in de parochiepastoraal: in Canada, Groot-Bijgaarden, Sint-Ulrijs-Kapelle en Helchteren. In 1995 ruilde Marcel Helchteren voor Oostende. Ook in De Takel voelde hij zich goed thuis. Hij bleef zich ook inzetten voor de Vrienden van Don Bosco. In 2014 verhuisde Marcel naar de gemeenschap van Sint-Denijs-Westrem en later naar het WZC Zonnehove waar hij op 25 april stierf.

Jezus van Nazaret

code: N27 €12,50

Eucharistie Een Feest met God

Eucharistie
Een feest met God

code: N14 €7,00

Bestellen kun je bij Centrale Propaganda
Fr. Gaystraat 129, 1150 Brussel
E-mail: centrale.propaganda@donbosco.be
Of via www.donbosco.be/webshop

Ben je nog op zoek achter een cadeau? Hier zijn alvast twee opties:

Eucharistie, een feest met God: Een heel nuttig catechetisch boekje over de eucharistie voor jongeren tussen 7 en 12 jaar.

Jezus van Nazaret: Een ideaal werkinstrument om jonge tieners het evangelie te leren ontdekken. Voor tieners een ontdekkingstocht, voor catechisten een roadbook!

Coronaastje

Soms voel je je eenzaam
dat voelt iedereen wel eens.

Het is niet niets, hopelijk ook niet alles
maar het gebeurt, en duurt soms lang.

Misschien is het coronavirus niet enkel lichamelijk, maar ook sociaal
een grote kwaal:

kwetsbare mensen worden kwetsbaarder, eenzamen eenzamer.

En toch: je bent niet alleen, neen nooit,
hoe klein of kwetsbaar je je ook voelt.

Want altijd denkt of bidt wel iemand, met jou in hart en gedachten
– ook al kent hij of zij je niet,
en toont zo: God staat niet ver van je, Hij is Coro-naast-je.

Wim Corbeel